

N:o 29.

Af Herr Nordenfelt, L. M. om anvisande af ett extra anslag å 160,000 R:dr för Statens kartarbeten och geologiska undersökningar, i stället för de af Kongl. Maj:t äskade särskilda anslag å tillsammans 195,000 R:dr för fortsättande af Topografiska korpsets arbeten, Rikets ekonomiska karteverk och Geologiska undersökningarne.

Oaktadt jag ofta haft nytta af och värderar goda kartor, anser jag mig dock böra påyrka minskning i anslagen för Statens kartarbeten.

Kongl. Maj:t har i sin nådiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof för kartarbeten under år 1869 äskat samma belopp som i år dertill utgå, såsom extra anslag, nemligen:

För Topografiska korpsets arbeten	75,000 R:dr,
För Ekonomiska karteverket:	
för arbetena inom Norrbottens län	20,000 ”
inom det öfriga landet	40,000 ”
För geologiska undersökningarne och utgifvande af derpå grundade kartor	60,000 ”
	Summa 195,000 R:dr.

Om härtill lägges för Ekonomiska karteverket på ordinarie stat anslagne 6,000 R:dr och värdet för karteverket af det arbete, som Topografiska Corpsens officerare för deras ordinarie löner dervid utföra, med åtminstone 19,000 ” kommer man till en årlig kostnad för Statens kartor af . . . . 220,000 R:dr. Norrbottens karteverk bearbetas särskildt för 20,000 R:dr årligen i $\frac{1}{100,000}$ af naturliga storleken med den lyckliga påföljd, att detta karteverk efter få år lærer blifva fullbordadt.

För öfriga 200,000 R:dr årligen bearbetas för närvarande under tre skiljda förvaltningar sex olika karteverk öfver samma delar af det öfriga landet, nemligen:
 Topografiska korpsets uti . . . . . $\frac{1}{50,000}$ af naturliga storleken,
 för militära behof. hvilken ej tryckes;
 Topografiska korpsets uti . . . . . $\frac{1}{100,000}$ ” ” ” ”
 hvilken tryckes och säljes;

Topografiska Corpsens uti	$\frac{1}{200,000}$	af naturliga storleken, hvilken tryckes och säljes;
Ekonomiska kartan uti	$\frac{1}{20,000}$	” ” ” hvilken ligger till grund för statistiska uppgifter och ej tryckes;
Ekonomiska kartan uti	$\frac{1}{50,000}$	” ” ” hvilken tryckes och säljes; och
Geologiska kartan uti	$\frac{1}{50,000}$	” ” ” hvilken tryckes och säljes.

Statsverket bekostar alltså för försäljning till allmänheten fyra täffande karte-
verk med den påföljd, att endast få exemplar af hvardera kan säljas och att
sannolikt ännu 50 år och måhända ända till 10,000,000 R:dr erfordras, innan dessa
kartor blifva fullbordade öfver de mest bebodda delarne af landet.

Något annat samband emellan de trenne förvaltningarnes arbeten finnes ej,
än det som vinnes genom träffande af tillfälliga öfverenskommelser, men ofta möta
svårigheter emot sådana öfverenskommelser, dels uti de olika mål de särskilde
cheferne eftersträfvä, dels uti förut gjorda arbeten och olämplig fördelning af an-
slagen emellan de olika förvaltningarne.

Plan och höjdmätningar samt ritning och tryckning af kartor verkställas
genom hvar och en af de tre förvaltningarnes försorg.

Kostnaderna äro ock, så vidt jag förstår, betydligt högre, än de behöfva
vara, derigenom att flera olika personer vid olika tider användas för arbeten på
samma ställen och att fyra olika kartor tryckas, der en eller högst två kartor för
alla praktiska ändamål vore nog.

Mig synes dessutom, att skalan $\frac{1}{50,000}$ för de tryckta ekonomiska och geo-
logiska kartorna, hvilken förmodligen antagits för att kunna visa en mängd små
åkerkilar, kärr, berg och grusbackar, är större än den behöfver vara för att upp-
taga allt hvad som i hufvudsak är af vigt.

Denna stora skala gör dessa kartor svåra att öfverskåda och begagna för
större landsträcka.

Af de kartor som nu tryckas, anser jag Topografiska korpsens uti $\frac{1}{100,000}$
vara den lämpligaste för de flesta praktiska ändamål.

Samma korps' karta i $\frac{1}{200,000}$ är för liten, för att kunna upptaga tillräck-
ligt af detaljer och kostar Statsverket sannolikt vida mer än den inbringar samt
täflar dessutom vid försäljning med den i $\frac{1}{100,000}$, hvarigenom denna sednare in-
bringar mindre, än den annars skulle göra.

Dessutom synes det mig nyttigare att förr få en karta öfver hela landet
färdig, än att få två eller fyra öfver vissa landskap.

Om man, å topografiska kartan i $\frac{1}{100,000}$, kunde utmärka åker och äng
med ljus färg och de viktigaste geologiska formationerna med färgade bokstäfver,
hvilket

hvilket ej torde vara omöjligt, samt i bihang meddela hufvudresultaten af de geologiska och ekonomiska undersökningarne, föreställer jag mig, att man i förhållande till kostnaden skulle få den bästa och allmännast användbara kartan.

De ekonomiska och geologiska kartorna upptaga icke terrängens höjdförhållanden och den geologiska kartan saknar dessutom, oaktadt den stora skalan, flera framstående föremål på markens yta, hvarigenom man stundom har svårt att på denna karta orientera sig.

Ändamålet med de ekonomiska kartarbetena synes mig vara, att så snart som möjligt få kännedom om arealen af landets åker, äng och skogsmark, hvarföre de ej torde böra utsträckas på så lång tid, att de först gjorda kartorna, till följd af fortgående odling och skogsafverkning, blifva mycket olika med verkligheten, innan de sista hinna fullbordas.

Hufvudändamålet med de geologiska undersökningsarbetena synes mig böra vara, att taga reda på de formationer, som med sig föra stenkol, malm eller andra mineralier, hvilka äro vinstgifvande att bearbeta och att fördenskull först vissa delar af Skåne, Nerike, Wermland, Dalarne och Jemtland hade bort undersökas i stället för att visas, huru lera, sand, kärr och gneis omvexla inom Upland, Södermanland och Westergötland, hvilket sednare dels synes af vida mindre allmänt gagn, dels är af dessa provinserns innevånare förut någorlunda väl känt.

Ekonomiska och geologiska kartorna synas mig derföre, likasom Topografiska kartan i $\frac{1}{50,000}$ böra fortsättas såsom arkivarbeten, men icke för närvarande graveras och tryckas, emedan hvar och en för särskildt behof lätt kan låta kopiera den del af dessa kartor han behöfver, och tryckning framdeles kan ske, om gagnet deraf finnes motsvara kostnaden.

De geologiska undersökningsarbetena synas mig dock icke, åtminstone för den närmaste framtiden, böra utsträckas öfver andra delar af landet än dem, hvar est man kan förmoda, att blifvande upptäckter någorlunda motsvara de nedlagda kostnaderna.

Genom att gifva ett gemensamt anslag för samtliga dessa ändamål och ställa detta under en förvaltning samt inställa gravering och tryckning af tvänne af de fyra kartor, som nu utgifvas, synes mig således, att man skulle kunna få större delar af landet för hvarje år kartlagda och geologiskt undersökta för mindre kostnad än hittills, utan att väsendtliga olägenheter derigenom uppkomma.

Jag föreslår derföre,

att Riksdagen måtte besluta att, i stället för de särskilda extra anslag af tillsammans 195,000 R:dr, hvilka Kongl. Maj:t äskat för fortsättande af Topografiska korpens arbeten, Rikets ekonomiska karteverk och Geologiska undersökningarne, till Kongl. Maj:ts disposition för *Statens kartarbeten* och *Geologiska under-*

sökningar ställa ett extra anslag af 160,000 R:dr, och i afseende på dessa kartarbetens utförande hos Kongl. Maj:t anhålla att en karta öfver hvarje del af landet i första rummet må blifva tryckt och till allmänheten utlemnad.

Stockholm den 25 Januari 1868.

L. Nordensfelt.

N:o 30.

Af Herr Hazelius, J. A., angående låneunderstöd för laga skiften i Norrland.

Jordbruket, den förnämsta näringsgren, hvarifrån Staten hemtar medlen för sin utveckling och den större delen af befolkningen sitt uppehälle, bibehåller denna sin egenskap äfven der det kämpar med ett hårdt luftstrecks alla naturhinder. Ehuru önskligt det vore att nya förvärfskällor öppnades i vårt lands nordliga delar, på det icke såsom nu felslagna skördar skola föranleda allmän nöd, kan jordbruk dock icke der undvaras och dess främjande måste, äfven oberoende af andra nyttiga åtgärder för dessa trakter, alltid utgöra ett oundgängligt medel för den starkt växande befolkningens trygga utkomst och sjelfständiga bergning.

Omtänksamheten för den närvarande och framtida befolkning, som skall fylla dessa vidsträckta delar af vårt land, är äfven en omtänksamhet för landets allmänna bästa. Hvad som verksamt, om ock långsamt, bidrager till jordbrukets förkofran der uppe, förtjenar att med deltagande behjertas af landsmän under mildare himmel, hvilka redan i nödens stunder sändt en så storartad hjälp, och af hvilka ännu mycken *rådlig* hjälp behöfves.

Bland flera af detta slag ber jag att få fästa uppmärksamhet på en.

Man har klagat och med mycken sanning öfver norrländingens vanskötsel af sin jord. Hufvudsakliga anledningen är fördomar hos den annars så förståndiga befolkningen, den starka anhängigheten till gamla bruk och bristen på insigtsfulla, förmögnare jordbrukare, hvilka genom sin föresyn kunde verka till en förständigare odling. Men på många ställen verkar äfven ett annat skäl.